

Ontwerp A. D. Copier.

Wat Ambacht en Kunst vermogen

De fabricage van het glas is een bij uitstek ambachtelijk-technische handeling, die, zoodra zij door kunstenaars wordt geleid, haar bijzondere bekooring verkrijgt.

Dit ervaren we, zoodra we de winkel, het magazijn van glas- en aardewerk bezoeken. We ondervinden het telkens, wanneer we zoo'n mooie voorname en aantrekkelijke étalage met belangstelling bekijken. Immers, glas is altijd aantrekkelijk. Zelfs het meest eenvoudige gewone drinkglas, dat men tegenwoordig ook al in goedkoopere uitgave aan de markt brengt, trekt ons al aan.

Leuke flesschen, denk b.v. aan het typische Spaansche wijnfleschje, of aan zoo'n groote groene mandflesch, worden gaarne, de laatste zoowel binnen- als buitenshuis, „te pronk” gezet.

En nu het speciaal gefabriceerd edele glas, zooals we dit hiernevens in zijn volle schoonheid reproduceeren, het kunstnijverheidsproduct, dat door zijn unieke vorm en substantie het geheimzinnig kostbare aanzien verkrijgt.

De bekende kunstenaar Copier komt ook hier weer uitstekend voor den dag.

DE KROON

DOOR HENDRIKA KUYPER-VAN OORDT

Elisabeth Bergstrand-Poulsen, De Kroon. Uit het Zweedsch, door N. Basenau-Goemans. J. M. Meulenhoff te Amsterdam.

Eerder reeds — 't was bij de bespreking van *Het groote Weefsel* — poogde ik vooral indringend op het werk dezer schrijfster in te gaan, want waarlijk, zij is de eerste de beste niet. Men kan van het „verhaal” genieten en met den idealistischen geest ervan zich sterken, maar daar is lang niet alles mee gezegd.

Met enkele woorden slechts wil ik daarom dit verhaal weergeven, vol lof overigens voor de hechte en origineele compositie. Een grootgrondbezitter, Heer van het goed Lunda, heeft in vroegere geslachten aan de dorpskerk van Dunkehalla een prachtige lichtkroon van bergkristal ten geschenke gegeven, op voorwaarde dat de gemeente het familiegraf goed onderhouden zou en iederen Zaterdagavond met een verschen groenen krans versieren. Doch de menschen verslappen op den duur in hun plicht jegens graf en krans, en wanneer dit een keer de slotvrouw van het thans heel duidelijk wordt, laat zij in haar toorn de kroon uit de kerk halen en in haar zaal op 't Huis hangen. Een klein meisje, Sera-

fia, is daar echter zóó bedroefd om, dat zij aanbiedt het verzuim naar vermogen in te halen. Dertig jaar lang zal er vóór den Zondag een versche krans bij 't graf liggen, en daarna mag de kroon in de kerk terugkomen.

Op dit punt reeds treedt in het verhaal het eigenaardige element op dat ik straks zal uitwerken. Serafia namelijk was een soldatendochter; Cavall heette haar vader, en hij was „een zuiver en onvervalscht heiden”. Van de „ouderwetsche sla-er-op-lossoort”. En het Christendom zeer vijandig.

Als Serafia, die toch ter catechisatie gegaan en aangenomen is, op een keer voor haar kinderlijk Christelijk geloof wil uitkomen door thuis het tafelgebed op te zeggen, wordt zij door haar vader de deur uitgegooid. Zij loopt naar het Huis, treedt in dienst bij de slotvrouw, en leidt een rustig en aangenaam leven... totdat een andere heiden haar pad kruist, een die nog vrij wat gevaarlijker is dan de rauwe soldaat, want hij, Ville, is jong en bezit een gevaarlijke, duistere, schoonheid en charme. En Serafia heeft hem lief.

Serafia en Ville, de heiden? Er was niet meer tegen te praten. Serafia liep met open oogen den vangkuil in. Het was daar, op 't Wolvennest, zoo heette de hoeve waar zij kwam, méér dan onguur, in elk opzicht. Ville woonde er alleen met zijn vader, den ouden Morten, zonder vrouwelijke hulp, en 't waren ook eigenlijk gezegd geen boeren, al bebouwden zij nog zoowat bij tijd en wijle hun slechten grond. Een ruilhandel in paarden was hun eigenlijk bedrijf, en

Men bemerkt, zoodra men dit glas beziet, „men er-vaart” liever gezegd, direct zijn innerlijk vakkundige beleving. Copier is de expert, de ambachtelijk ras-echte artist, die zijn métier door en door kent. Hij weet uit zijn te verwerken materiaal te halen wat er in zit.

Bij het fabriceren, bij het gieten en blazen dus, weet hij op 't juiste moment in te grijpen. Hij kent zijn glas net zoo goed als de kok de aard van zijn te bereiden spijzen kent. Hij laat, in zekeren zin, aan het materiaal zijn eigen loop. D.w.z. hij laat het glas-materiaal tot zijn volle recht komen. Hij is ingesteld op de glas-eigenaardigheden, hij ziet kans er de uiterste schoonheid aan te ontlokken.

In deze voorwerpen is het allereerst de mooie gracieuze omtrek, het silhouet dat ons boeit. Maar ook de massieve, de dikke, bijna dicht-vloeiende glaswanden hebben onze aandachtige bewondering. Er worden ingenieus technische giet-, blaas-, ets- of slijp-experimenten gedemonstreerd. Zelfs zijn er expressielijk inwendige luchtbelletjes in zoo'n dikke glaswand te ontdekken, blaasjes, zooals we die b.v. in een blok ijs wel kennen, en die ons nog eens nadrukkelijk de absolute beheersching van de glas-techniek doen begrijpen.

Joep Nicolas, de bekende Roermondsche glazenier, de schilder van het gebrande glas-in-lood-raam, eenige tijd geleden voor nieuwe ondernemingen en opdrachten naar Amerika vertrokken, laat zich tevens als een ambachtelijk ontwerper van glazen pul-len, vazen en allerlei andere glazen voorwerpen, kennen.

Nicolas, die inderdaad op historische vormen zich inspireerde, zelfs in de verte aan het beroemde Venetiaansche glas ons herinnert, heeft, zooals we dit

van hem weten, zijn eigen, min of meer gewaagde genre.

Hij is die vrije artist, die alles aandurft, die bij anderen een streepje vóór schijnt te hebben. Hij weet daar gebruik van te maken, veroorlooft zich de glasvormen in allerlei bochten te dwingen, hij waagt 't er op. We durven nauwelijks eenige bezorgdheid verbergen. We vragen ons onwillekeurig af, of aan het materiaal, het toch altijd broze glas, geen geweld wordt gedaan. Of dit wel door de beugel kan. Desondanks moeten we erkennen, gelijk we dit ook ten aanzien van zijn gebrandschilderde ramen plegen te doen, dat hier een virtuoos vakman aan 't woord is, een artist, die, waar ook, zijn impulsieve geest weet te doen botvieren.

Ook Willem Stuurman, de ontwerper van glas-plastieken is voor geen beetje vervaard. De meest exotische en zelfs voorwereldlijke dieren, en, naar 't ons voorkomt, wat nogal onwaarschijnlijke fossielen en visschen, worden in glas-materiaal uitgedacht. Het zijn modellen, die geheel de gedachte aan de breekbaarheid van het glas wegnemen.

Deze uiteraard sierende, maar zeer suggestieve beeldjes zullen, in eigen milieu, hun artistieke uitwerking niet missen.

Ida Falkenberg-Lieftinck ontwierp zeer beschaafdaandoende gebruiksvoorwerpen, glazen, karafjes, kelkvormen, toilettafel-artikelen, e.d., die door de fijn afgewogen vorm en gevoelige teekening, uitgevoerd in zacht blauw-groene kleur, een eigen cachet hebben. Een lust voor de oogen.

Het glas, in een succesvolle samenwerking van kunst en industrie ontstaan, mag, als een vreugde-volle versierings-uiting niet aan onze aandacht ontsnappen.

C. M.

zij namen, vader en zoon, de menschen beet waar zij konden.

Dit alles had de welmeenende slotvrouw het meisje voorgehouden, ook, en dit sprak haar sterk toe, dat de dieren zoo slecht op 't Wolvennest behandeld werden. Maar 't baatte niet, Ville de heiden had haar in zijn macht. Zelfs toen de slotvrouw nog een beroep op de kroon deed en aantoonde dat het nu haast onmogelijk zou worden om het graf te verzorgen, omdat Serafia aan de verste grens der gemeente en onder de heidenen zou wonen, die allicht geen medewerking verleenden, bleef het meisje onbewogen.

Zij trouwde met Ville. Zij deed wat zij kon om de verwaarloosde hofstee een beter aanzien te geven. Zij trachtte ook deze nog erger heidenen wat Christelijke zeden en tafelgewoonten bij te brengen, en hervatte het tafelgebed, eenmaal in haar jeugd zoo brutaal afgebroken. Haar belofte: het graf te onderhouden teneinde zoo de Kroon weer aan de kerk terug te schenken hield zij getrouw. Zij kreeg kinderen, en één dezer, haar oudste dochttertje Anna Mathilde, heeft later haar moeders taak van de groene krans overgenomen en tot een gelukkig einde gebracht. Op haar eigen trouwdag hing de Kroon weer vol luister in de kerk. Doch veel moest daaraan nog voorafgaan. Een bovenmenselijke last zou drukken op de schouders van een kind, dat moeders plichten overnam: de jonge Anna Mathilde. Doch zij heeft dien met eer gedragen. Sefaria is niet lang

met Ville gehuwd geweest; bij een nachtelijken tocht met paard en wagen langs een gevaarlijken weg vond zij door zijn schuld den dood.

In Ville zijn trekken weer te vinden van Peter de schilder uit het „Groote Weefsel”, met dit onderscheid dat Ville bovendien maatschappelijk een nietsnut was. Zie ik het goed dan vertegenwoordigen beiden de het Christendom vijandige, zuiver aard-sche gezindheid, welke, daar er in een archaische samenleving uiteraard geen plaats is voor onze moderne scepsis, ons „modern heidendom”, teruggrijpt naar het antieke, of, beter gezegd, dit nimmer heeft losgelaten. We houden in 't oog dat het verhaal van de Kroon omstreeks 1800 speelt, een tijd dat in het dun bevolkte land stellig nog menig oud grootvaertje of grootje ergens op een afgelegen hoeve bij den haard zat, dat van geen Christendom begrip had. Men vergete ook niet dat het bij de Kerstening der Noordgermaansche, of Germaansche landen zonderling en drastisch is toegegaan. We willen hier niet verwijzen naar de Friezen en Saksers, dat is bekend genoeg. Maar minder bekend is het feit dat omstreeks het jaar duizend de bevolking van IJsland over de aanneming van het Christendom eenvoudig heeft *gestemd*. Er lagen hier wel diepere gronden: de germaansche familiezin, de hooge opvatting van de bloedverwantschap, welke goe gedeeldheid bin-nen den kring van het eigen geslacht duldde. Daarom heeft de heidensche minderheid zich bij het besluit van de meerderheid neergelegd, echter zeker

niet zonder innerlijken strijd, en alleen om de banden des bloeds met de gelijktijdig levende verwanten niet te scheuren. Het bleef een pijnlijk offer, want de heidensche groep heeft er in bewilligd de voorzaten in 't hiernamaals, die voor het Germaansch bewustzijn immers bleven medeleven, te verzaken. De Christelijke partij deed in feite hetzelfde wel, maar zij werd tenminste gesteund door de kracht harer overtuiging.

Nu is het opmerkelijk dat in de Kroon de scheidingslijn zoo scherp gemarkeerd is. Een vergelijking op muzikaal gebied ligt voor de hand, in Richard Wagners Pelgrimskoor. Er is de loutere melodie, welke de dissonanten, dwars er door heen, willen overstemmen. Maar het lied der Pelgrims wint het, zij worden niet van de wijs gebracht door het leelijk, valsch gekras.

In dien zin moet men het, meen ik, ook opvatten als er telkens gesproken wordt van „de Kroon der Zaligheid”. Er is hier of daar weleens de opmerking gemaakt dat het toch niet aangaat om een, zij 't wondermooie, stoffelijke lichtkroon uit bergkristal vervaardigd, zoo maar een soort zaligmakende kracht toe te kennen. Maar zoo moet men het ook niet begrijpen. Er is een lichte, Christelijke wereld, met de flonkerende Kroon zuiver als embleem. Tot deze wereld behoort al wat goed is, Serafia, haar dochter, de slotvrouw, de blinde predikant, de boer, David, een soort oefenaar of réveilman, die godsdienstige samenkomsten leidt. De kerk staat voor deze zoo verspreid wonende menschen in letterlijken zin „in 't midden”, en de Zondag, met den feestelijken opgang naar Gods huis, moet voor deze Scandinavische boeren op hun eenzame hofsteden een beteekenis hebben welke wij niet licht overschatten kunnen. Binnen deze „Zondagsche wereld” is 't goed en veilig verkeer. En 't is niet twijfelachtig dat ook de schrijfster zelf tot dezen gelouterden kring behoort.

Maar er omheen handhaaft zich nog de oude, liefde-

looze heidenwereld, waar Ville en zijn vader Morten in thuishooren. De schrijfster heeft hen geschilderd in al hun boosheid en ruwheid, en 't is een gelukkige vondst geweest dat zij daarnevens op een bloedmenging wijst welke stellig het ras niet zou verbeteren: de oude Morten was met een Zigeunervrouw getrouwd geweest. Ville's uiterlijk schoon, dat hij van deze donkere, wilde moeder erfde was de oorzaak dat het jonge meisje, Serafia, tegen elken goeden raad in, haar lot aan het zijne verbond.

En dit godverlaten heidendom leeft nog zijn werste leven in ongetemperde kracht, zij 't naar de verre hoeken verdrongen en door de openbare meening van het kerkdorp veroordeeld. Juist in de beschrijving van ruige tooneelen voert Elisabeth Poulsen de pen met groot talent. Er staat mij hier een beeld voor oogen dat te vinden is op pag. 159. De kleine Anna Mathilde is een vinnig, onvervaard ding, zij heeft, meer nog dan haar Zweedsche moeder Serafia, het taale weerstandsvermogen harer grootmoeder van vaderszijde, zij gelijkt ook uiterlijk veel op haar, doch haar hart is goed en rein. Ze bewaart zichzelf in een omgeving van paardenkoopers, drinkebroers en bedriegers. Aan haar vader, Ville, heeft zij de handen vol, maar zij weet van geen deinzen. Zij heeft hart voor de boerderij. En nu is het haar trots dat zij een span ossen getemd heeft, en geleerd den ploeg te trekken. „Goede trekdieren,” placht haar moeder te zeggen, „dat is de grondslag van 't bedrijf.”

En nu gebeurt het op een avond dat haar vader en grootvader zijn thuisgekomen met een heelen troep Zigeuners, paardenruilers. Toen zij den volgenden morgen, na een nacht van getier over den hof uitkeek, waren de Zigeuners weg. Niets stond er meer dan een vreemd paard. Het was een stokoud, krijt-wit paard, een verstorven grijsaard, tot op 't bot vermagerd, niet getuigd, en hier en daar aan de huid verwond. Uit de koude ochtendmist doemde het paard op in den witten nevel. — En Anna Mathilde wist dat haar vader, in zijn dronkenschap, voor dit rampzalige dier haar mooie ossen geruild had...

Strijdt den goeden strijd des Geloofs

„Eene juiste beschrijving van 't geen er al zoo in mij omgaat is niet te geven, zou ook weinig nuttigheid hebben; gij kunt het u voorstellen bij dat leeuwteje op 't Zeeuwsche wapen, dat altijd vechtende tegen de golven toch boven blijft: dat is mijn geliefkoosd beeld: strijdende maar met de zekerheid der overwinning in Hem die ons heeft liefgehad; die Naam Verlosser, Vrijkooper, die zijn eigen bloed tot losprijs geeft, klinkt dan in mijn hart met onuitsprekelijke liefelijkenheid en dan meen ik weer een kenteeken dier verlossing in mijzelve te moeten vinden en het is weer mis totdat het geloofsoog alle s in Hem zoekt. O diepte des rijkdoms!”

Uit Brieven van Mevrouw Groen van Prinsterer.